EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöler

Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, eesmäkik, Kockgränd 3
Address: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46

Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostiro nr. 28659

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 147:–
Termin (4 kuud) ..... kr. 53:–
Kuu ..... kr. 15:–

Kuulutushind 75 ööri mm.
Arikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren

Kolmapäeval, 1. juulil 1970

Upplaga C

Nr. 148 (3432)

Arst Norrast, vääriskivide lihvija Lõuna-Aafrikast

Eesti Päevaleht kohtas Stockholmi Eesti Majas kahte eestlast erinevatest maadest: eesti arsti dr. Arvo Voldorit Norrast ja vääriskivide lihvijat Julius Pragit Lõuna-Aafrikast. Olett on viimane sõitnud esimesele küülla — nad on lähedased sugulased. Pärast kohtamist Norras tulid mõlemad Rootsi oma sõpru külastama ja sõidavad seltsis Lõuna-Aafrikasse, kus dr. Valdor peatub lühemat aega oma sugulase hr. Pragi küülisena. Küsime dr. Arvo Valdorit, kuidas ta sattus Norrasse?

— Tulin sinna pärast sõda Norra humanitaarse programmi alusel koos oma abikaasa Carmeniga, kes on hambaarst. Norra võimaldas meile töö meie erialadel. Enne tuli aga soostada vastavad riigieksamid legitimatsiooni saamiseks. Algaime nõudeta algusest peale arstidena. Aasume sadama- ja kalastuslinna Trondheimi, kus meid samaväärsena aktsepteeriti. Õppisime keele ja kasvasime sisse ühiskonda. Olen tejnud normaalse arstikarjäärí nagu mu norra kolleegidki ja olen praegu Trondheimis Lõuna-Trøndelagi maakonnahaigla röntgenoloogiaosakonna ülemarstiks erialaga närvirontgen. Praegu on Trondheimis asutamisel uus Norra ülikool ja edaspidi muutub meie haigla ülikooli arstiteaduskonna õppehaiglaks. Minu abikaasa töötab hambaarstina.

— Kes puudust ei tule eesti seltskonnas?

— Teatud määral. Kuid Rootsi paljude eestlastega ja vanade sõpradega on lähidal ja ka Trondheimis ning muijal Norras leidub eestlasi, kuigi mitte palju. Trondheimi-eestlastega käime lähi. Ja siis on tekkinud ka norralastest, kelle hulgas elame ja töötame, oma tutvusringkond.

— Olete oma elupaigaga rahul?

— Täielikult. Olen omal kutseelal, hästi edasi jõudnud ja ka kohelikus ühiskonnas positsioon saavutanud.

Julius Pragil on vastandina dr. Valdorile olnud otsene kontakt omal ajal Rootsiga, kuna ta kõlgepealt saabus põgenikuna siia a. 1944 ja elas Stockholmis Arstas. Kui siis Rootsi aastal 1946 väljaandis Balti leegionäärid ja tekkis üldine ebakindlus: tunne väljaeesdamismpsühhoosiga, mis viis paljud Kanadasse ja USA-sse, siis otsustas hr. Pragi välja rännata Lõuna-Aafrikasse. Leidus teisigi, kes olid huvitatud sinna asumisest ja tulemuseks oli kolme n.n. viikingipaadi sõit Rootsist Lõuna-Aafrikasse. Hr. Pragi jutustab:

— Meie grupis oli 12 inimest. Muretsesime vana mootorpurjeka, mis kandis nime "Villem" ja alustasime kapten Veskimeistriga laevajuhi kohal, sõitu lõunasse. See reis kestis meil tervelt 9 kuud. Meil oli põhjalikke vintsutusi ja ehkardetavaid momente. Eriti Biscaya kurikuulsal tormide lahel. Olime kolm nädalat seal tormide põllutada. Mootor läks katki ja meie oma arvestuste järele triivisime 200 miili tagasi avamerel. Lõpuks jõudsime siiski Hispaania randa ja hakkasime mootorit parandama. Tuli teha tilesti uus mootorjõu. Selle valmimist tuli meil oodata kolm kuud. Kavatsesime siis edasi sõita üle Madeira. Tegime saarele ringi peale, kuid millegipärast ei leidnud õiget sadamat ja nii suundusime Kanaaria saartele, kus puhkasime kun aega.

Siis läks sõit piki Aafrika rannikut, kuni jõudsime Edela-Aafrikasse Luderitzi linna. Siin

Järg. Dk. 2.

Julius Pragi oma villa trepil abikaasaga, kes äsja suri.

Ulemaailmse Eesti Kesknõukogu aastakoosolekult New Yorgis. Vasakult: Enn Salurand, RVN-i esimees Ilmar Heinsoo ettekannet pidamas, Eesti Rahvuskomitee USA-s esimees Heikki Leesment, Seljaga Anton Männik, UEK majandusnõunik. (Foto Jüri Räägo).

Eestlane mõrvati töökohas

BUFFALO — Buffalo haiglas suri 11. juunil eestlane Roman Oolu, kes töötas Buffalo elektrijaamas. Ta oli oma töökohas astnud välja ühe kaasteenija kaitseks, keda kergi endine tecnistuja revolvriga ähvardas.

Viimane tulistas eestlase pihta, mis tõi surma paar päeva hiljem. Transiline vahejuhtum toimus öövahetuse ajal.

Uus doktor Kanadast

TORONTO (EPL) — Jaan Noolandi sai Dr. PhD. kraadi teoreetilise füüsika alal Toronto ülikooli juures. Tema doktoritöö on kirjutatud teemal "Theory of the Exciton-Phonon Interaction In Solid He".

Jaan Noolandi sündis 23. augustil 1942. a. Tartus. Keskhariduse omandas Torontos ja lõpetas Toronto ülikooli 1965. a. teoreetilise füüsika lala, saades kaks kõrgemat stipendiumi edasiõppimiseks. Magistrikraadi omandas 1966. a. Toronto ülikoolis. Kavatseb jatkata teaduslikku tööd stipendiaadina 2 aastat Inglismaal Oxfordi ülikoolis. Jaan Noolandi kuulub Eesti Üliõpilaste Seltsi.

Jaan Nooland

Tshehhi kompartei avaldab Dubcoki "pattude nimekirja"

PRAHA — Partei häälekandja Rude Pravo avaldas oma viimases numbris Alexander Dubcekí "pattude nimistu". See on raudeesriidetagustes ühudes hirmuäratavalt pikk ja kompromiteeriv. Kuigi Dubcekí järglane, Moskvale igati meelepärane Gustav Husak on selelamud, et poliitilisi kohtuprotsesse Tshehhi pole oodata, oletatakse Prahas pärast Dubcekí vastu pöistatud süüdistusi, et protsessid on ettevalmistusel. Nimistus on ära toodus m.h. järgmised eksimused: Parteiseaduste rikkumine, ideoloogilised ja organisatoorsed puudused, poliitline topelt-kurss, kindlate põhimõtete puudimine, sotsialistliku majanduse sabotseerimine, heanaaberlike suhete rikkumine N. Liiduga ning teiste "vennasparteidega", kapituleerimine kontrrevolutsioonäärsetele jõududele ja ne. Peale kõige muu polevat Dubcek olnud võimeline rahuldavalt täitma oma kohustusi Tshehhi suursaadikuna Ankaras...

MOSKVA — Vene parteilehl Pravda konstateerib, et Norra ja Taani üha enam satuvad Atlandipakti "piiinistesse". Venelasi muidugi vihastab eriti läänesaksa majandusministri Schilleri ja briti admiraali Hendersoni hiljuti aset leidnud visiit Norrasse. Pravda toonitab, et Skandinaavias paiknevaid Nato riike tahetakse ära kasutada "hiibematuteks spekulatsioonideks juhtivate Nato riikide poolt".

SÖUL. — Kollases meres tegid Lõuna-Korea sõjalaevad kahjurtuhe Põhja-Korea huureleva. Pääest taistahamust mootorisse peatus laev ja selle meeskond, kuus meest, hüppas üle parda. Söuli raportides ei märgita midagi kommunistide edasise saatuse kohta. Ühiseit on aga Lõuna-Koreas tähele pandud, et kommunistid senisest intensiivsemalt saadavad oma huureagente üle piiri. Viimati oli tegemist kolmest mehest koosneva mõrvapatrulliga, kelle ülleskandeks oli surmata juhtivaid Lõuna-Korea valitsuse liikmeid. Mõrvapatrulli üks liikmetest tabati, kaks on sõlamaani jäljetult kadunud.

PRAHA — Tshehhi võimud keelduvad kategooriliselt andmast vii-q jesiidiuhu Praha raadio siimfoonioorkestrile, mis pidi osa võtma muusikafestivalist Bad Hersfeldis, Lääne-Saksamaal. Arvatavasti on otsuse taga viimasel ajal lõha sagedamini toimuvad tshehhi kodanike ärahüpped läänerühkides. Aravõhuppajalst on kõige nimekam tshehhi suursaadik Kopenhaagenis, kes koos oma perekonnaga palus poliitilist asüüli.

MOSKVA — Egiptuse president Nasser saabus eolamatult Moskvasse, kus teda lennuväljal vastu võetl m.h. president Podgornii ja valitsusjuhi Kossõgini poolt. Poliitilised vaatlejad märgivad, et Kremlis toimub sõna tõsises mõttes tipphõõltumine Lähis-Ida küsimustes, kusjuures tõenäolselt määratakse kindlaks kogu Egiptuse-Sovjeti edaspidine kurss selles piirkonnas. Nasser külastas viimati Moskvat jaanuaris. Pärast seda külastust saatsid venelased Egiptusse kiires korras uusi atakklennukeid ja moodsaid õhutõrjerakette tüübist Sam 3. Viimaseid mehitavad täies ulatuses venelased ise ja kaitse Egiptuse suurlinnade ümber olevat praegu nõivörd tugev, et sellest ei suutvat läbi tungida üksksl Iisraeli pommituslennuk. Halvaks endeks peetakse ka Nasseri kõnet, mille ta pidas enne äraõõitu N. Liitu. Ta märkis m.h. et nüüdsest peale on Egiptus perfektselt relvastutad ja valmis lahingutegevuseks Iisraeliga.

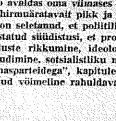

"Balti riigid jäävad lahutamatuks osaks tulevases Euroopas"

Liechtensteini pealinnas Vaduz'is toimus Saarbrückenis 1969. a. novembris ellu kutsutud uue Euroopaaktsioonl nõukogu kokkutulek, et lõ bi arutada ja kavandada jätkuva utulekust võttis osa 30 delegaati 7 Balti Komitee ja Läänemereühingu Wedin, Per Eric Jangvert ja Arvo

Kokkutulekul, mille saksakeelseks nimetuseks oli "Europäische Runde" kuulati ära kolm aruannet: ülevaate Euroopa poliitilisest olukorrast andis suursaadik dr. Bach Bonnist, inimõiguste kaitse, ikestatud rahvaste, rahvusgruppide minoriteetide küsimusi selgitas Euroopa Nõukogu Inimõiguste Komisjoni ahiesimees prof. Ermacora Viinist ja lõpuks esitas Euroopaaktsioonl programmi prantslane Delamare Pariisist.

Uus Euroopaaktsioon erineb teistest Euroopa integratsioonl taotlevatest ühinimistest ja organisatsioonidest just selle tõttu, et see aktsioon lähtub laiemast Euroopa kontseptsioonist, nii nagu see ajalooliselt ja kultuuriliselt piikude generatsioonide kestel on välja kujunenud.

Traditsioonline Euroopa idapiir kulgeb Karjalast alla Kreekani ja hõõrab endasse nõhkstl Balti riigid kui ka kõik praegu Moskva mõjusfäärís asuvad satelliitriigid. Aktsioon ei tee printsiibilt vahet vabade Euroopa riikide kui ka praegu ikestatud ja okupeeritud alade vahel.

Seega haarab Euroopaaktsioon hooplski suurema arvu rahvaid ja riike kui praegune Euroopa Nõukogu, kus ikestatud rahvad väga nõrgalt on esindatud. Aktsioonl üks juhtmõtteid ja parcele on: kõik Euroopa rahvad, reiti just ka Ida-Euroopas, peavad võima vabade valimistega lise otsustada, kas nad tahavad Euroopasse kuuluda või mitte.

Järg. Dk. 2.

Arvo Horm (äärmine paremal) Euroopa aktsioonikomitee kokkutulekul vestlemas European Foundation Dragan esimehe dr. Constantin Draganiga. Neist vasakul Itaalia delegaat Ottaviani.

Dr. Arvo Valdor ja tema oma Julius Pragi, kes läi Lõuna-Aafrikas poolkalliskivide lihvimistöötuse.

Rogers kutsus ka pagulaslehe

NEW YORK (VES) — Välisminister Rogersili saabus USA eestlaste hiilekandjale Vaba Eesti Sõnale kutse saata oma esindajat välisministri suurele pressikonverentsile San Franciscos Hilton-hotellis 29. juunil.

Kava järgi kestab konverents kaqu päeva ja lõpeb õhtul ministri poolt korraldatava banketiga konverentsist osavõtjalle. Välisminister William P. Rogers ise ja mitmeid kõrgemaid ministeeriumi tegelasi seigtavad ajakirjanduse esindajalle president Richard Nixoni administratsioonl välispolitika põhialuseid ja vastavad esitatud küsimustele.

Lehe esindajana võtavad konverentsist osa ERKU Esinduskogu Välistoimkonna liige läänerannikul Heino Jõgis ning ERKU Esinduskogu liige ning peavoilnik Läänerannikul Arne Kalm, kes mõlemad on tegelnud Eesti küsimuse selgitamise alal ameerika ajaleheldele ja Kongressi liikmetele.

A. Viirlaid Formoosal

TORONTO (ME) — Kirjanik Arved Viirlaid sõitis Torontost Formoosale, kus 15. juunil algas 3. Aasia Kirjanike Konverents. Kutse Taipeis peetavale kokkutulekule sai A. Viirlaid Hiina PEN Keskuse peasekretäri Wang Lan'i poolt, keda ta tunneb varasemast ajast.

A. Viirlaid võttis konverentsist osa vastlejana.

A. Viirlaid tutvus ta Wang Lan'iga PEN konverentsil New yYorgis ja olnud temaga pidevalt kirjavahetuses.

Esimene Aasia Kirjanike Konverents peeti Manilas ja teine Konverents Bankokis.

EESTI "ZIEGFIELD" Tamara Becki trupi teedelt

NEW YORK (VES) — Tamara Beckí, kes hiljuti suri 72 a. vanuses Argentiinas, on meil võrreldud Ameerika revüükuninga F. Ziegfeldiga. Nagu Ziegfeldi girlid USA-s, nii olid ka "Tamara Becki girlid" väga populaarsed Eestis ja meie naaberriikides, kuid hiljem ka Euroopas ja Lõuna-Ameerikas. T. Beck hakkas oma trupiga esimena vabariigi algaastatel Tallinnas, peamiselt "Grand Marina" revüü-konis, mis oli meil umbes sõna, nagu New Yorgis on Radio City Music Hall, muidugi vastavalt oludele vähemates mõõtmestes. Tamara Becki nägusad girlid ja suurejoonelised revüüd kujunesid õige kiirsti populaarseks, nii et trupil hakati esinema kutsuma ka naaberriikidesse. Tamara Beck, oles kutselt tantsupedagoog, esines ise trupis viimati 1930. aastal. Ahielusidemete tõttu kandis ta siis juba nime Tamara Kreutzer.

Esimese pikema ringreisi välismaale sooritas T. Becki trupp 1932 aastal. Paarikümnelikuline trupp andis esimese etenduse Danzigi kuulsas "Scala" varieteeteatris. Teatri direktor, olles kõik trupiga lepingu sõlminud esinemiseks, oli äärmiselt pettunud, kui ta nägi Tallinna tüdrukute pesproovi ja küsis: "Kust Venemaa urkast teie olete küll selline trupi välja toonud?"

Direktoril võiballa oligi põhjust närveerimiseks, sest trupil puudusid veel välismaa suurlaval esinemiseks kogemused, kas või näiteks kostüümide vahetamise osas. Trupi meelelolu aga minutus, kui järgmisel päeval ilmusid Danzigi lehtedes hiilgavad arvustused. Siinkohal võib lisada, et trupi tantsitarid olid kõik eestlased.

Järgnevalt esines trupp Breslaus juba kuu aega, seejärele kaks nädalat Chemnitzis. Siin nägi trupp üks Brüsseli teatrimees, ja kutsus selle esinema Belgia pealinna.

Edasi esineti Zürichis, Bernis jm. Shvetsia. Sealt kutsuti trupp esinemena Roomaa, kus algasid etendused märtsis 1933. Roomale järgnes Napoli, Firenze ja siis Göteborg. Rootsis, kus esineti kuu aega. Selle järele olid esinemised Taanis ja siis Berliini maailmakuulsaas "Scalas" (juuni 1933). Sellega oli trupi kuulumine rahvusvahelisse klassi tunnustatud ja kindlustatud.

VÄHEPEATUS TALLINNAS

Berliini esinemiste järele sõidetl tagasi Eestisse trupp imendamaa ja uut repertuaari ette valmistama. Endistest tegelastest jäid alles Mira Miraida (Miraida Potsepp), Lucy Margot-Feldt, Armilde, Kongas, Esmaesko ja Aleksander Wilde. Juurde tuliid Mary Haljal; (tollal vaid 12-aastane), Irina Eckstein, Anni Uus, Meta Tõnisson, Lydia Haggi, Benita Allikalt jt. Ainus mitte-eestlane oli trupis läätlanna Erika Germanovskaia.

Trupi primabalerliinika oli Mira Miraida, kes viis aastat oli ahielus Estonia konsertmeisteri Hugo Schützega ja siis temast lahku läks. Enne II maailmasõda ahiellus ta Raalaas Giovanni Cecchionega.

Trupp läi Eestisse pasrika kiituks ja sõitis siis suurel väljal. Rõõstel läätis. Sakosmaal ja siis lääle Iivalaa. Sealt sõirduti eiirest korda Partisi, kus oli etts nähtud 2-nädalane esinemine "Parnount" kinos. Eelmisel seal kirejtid aga kohe kuud, mitteie järgnes veel 2 kuud "Boyer" ja

Järg. Dk. 2.

EPL 1. juulil 1970

INGLISE PENDEL

Ainult vähe enne äsjaseid parlamendivalimisi Inglismaal kinnitasid paljud vaatlejad, et üksnes ime võiks kukutada võimulolevat töörakendilkku valitsust. Toda arvamist aitasid viimse hetkeni elus hoida mitmesugused meeleoludeuurimise asutused, rahvusvaheliselt kuulsa Gallupiga eesotsas. Ometi juhtus just see, mis ei tahetud uskuda. Vastupidi ennustustele kaotas töörakend oma enamuse parlamendis, kus konservatiivsete partei saavutas niüüd kolmeküümnekohalise ülekaalu. Võib ainult nentida, et kui poleks olnud eksitavaid meeleoludeuurimisi, siis oleksid valimistulemused mõjunud ainult ingliise pendli tavalise liikumisena vähjakujunenud viisil.

Nimelt pole kõesoleva sajandijooksul kordagi juhtunud, et üks ja sama parteijuht oleks võõtnud kolm valimist järjest. Konservatiivid võitsid kõik valimistel 1951, 1955 ja 1959 — kuid siis kordamöödra Winston Churchilli, Anthony Edeni ja Harold Macmillani juhtimisel. Töörerakendiste Jarold Wilson võitis napilt 1964, sai suure võidu 1966 ja jäi ennustuste kohaselt suuresti ka tänavu. Ent selle asemel tuli tagasilöök kaotusega nii töörakonnale kui meeleoludeuurimise asutusele. Uheks teguriks selles loetakse suhteliselt leidu osavõttu valimistest, 72 protsenti ligemale 76 asemel 1966. Kuid sellelgi nähtel peaks olema oma seletus, niks ühel oid leind valimiste suhtes ja teisel eelistasid niüüd töörarendiaste asemel hääletada konservatiivide partelle.

Kindel on igatahes, et kuigi Inglise töörerakendilk valitsus oli võimul ümmarguselt kuus aastat, jäid lunastamata nood suured majandushkud ja poliitilised lubadused, mis Harold Wilson omalajal andis. Reformid en puudund sotsiaalse elujärje parandamisega teatud määral, kus tähisteks olid üldise heaolu tõstmine, surmanuhtluse kaotamine, abieluluhtumise lihtsustamine jne. Välispolitilliselt oli Wilsoni valitsuse paroolika Inglise vägede tagasitõmbamine piirkondadest "ida pool Suessi", mis aga pole veel täiesti läbi viidud. Ettekäteid on Wilsonile tehtud eriti ühenduses Biafra probleemiga, kus Inglise abiandmine Nigeeriale rõõbiti N. Liidu relvasaadetistega mängis vastuolikku osa.

Inglise uue peaministrina on konservatiivide parteijuht Edward Heath veel proovimata jõud. Torkab silma, et isegi inglise ajalehed, kus valitsuse vahetuse vajadus oli juba mõnda aega päevatecmaks, on tõusu jahedad Heathi juhtimisvõimete suhtes. Sedarokhem tõuseb loomulikult küsimus, kuidas ta mõtleb oma valimisvõitu ära kasutada. Senistes avalikes sõnavõttudes on Heath süüdistanud töörakendilkku valitsust peamiselt Inglismaa majanduslikus nõrkuses, hinnatõusudes ja inflatsiooni soodustamises. Järelikult peaks tema konservatiivne valitsus võtma vastavaid abinõusid, et tehtud viga parandada. Ülesanne pole nähtavasti kerge ja Harold Wilson kannab arvatavasta hoolt selle eest, et Heath oma lubaduste täitmisest ei pääseks. Väispoliitilisell on Heathi programm usaldusväärsem vähemalt osas, mis puutub läbirikimisi Euroopa Ühisturuga. Ta oli sel ajal tegev juba kuhekümnendate aastate algul, leides suurt huvipidamist kuni de Gaulle tegi kõigele järsu lõpu.

Nagu Prantsust niüüd teatakse, on Heathi parempoole valitsuse võimulutulek tekitanud seal arvamise, et see võib tähendada Prantsuse—Inglise suhete laiendamist ja Atlandihüdu tugevdamist, koneemata inglise läbirikimiste soodustamisest Euroopa Ühisturuga. Prantsusmaa seisukohast on kaugemas perspektiivis kõige huvitavam, kas Heath võtab unestl üles oma kunagise idee prantsuse ja inglise tuumrelvade kokkukõlastamiseks eesmärgiga kaitsta "ühendatud Euroopat". Wilson ei tahtnud tillest kavast midagi teada ja seepärast pole kõnemus nõdse kõne alla tulnud. Niüüd seisab raskus muidugi selles, et Prantsusmaa on vahepeal NATO ridadest lahkunud ja Heath peab seda arvesse võtma. Kuid Parisiile jääb igatahes lootus, et sotsialistlik Wilsoni langusega käis inglise pendel Prantsusmaa kasuks, kuna ta peaks niüüd avanema rohkem mängurumi Inglismaa ja Saksa liiduvabariigi vahel.

A. K.

Akad eksamid

Toronto ülikooli lõpetas BA kraadiga **Anu Liivandi**, sünd. 1. 1947, Rootsis Nykõpingis. Õpib edasi majoriti kraadi saavutamiseks.

Toronto ülikooli lõpetas teguriks seisiologina BA kraadiga Elle **Ruth Ellerhein**, sünd. 4. 1948 Rootsis Boråsis. St. Catharinesi Brocki ülikooli pedagoogiline kolledzhi lõpetas BA kraadiga **Mai Vahtra**, sünd. 4. 1948, Norrköpingis.

Mc Masteri ülikooli Hamiltonis, Kanadas, lõpetas meditsiinisõna BS in Nursing kraadiga **Kulla Pumber**, sünd. a. 1948 Stockholmis.

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Ühisahi büroo

Ühisahi büroo tööaeg ja pakkide vahendus suvel on järgmine: 1/7—31 /8 büroo avatud kl. 10—16. Teistel neljadel telefoni kõikuleppel. Puhkuse ajal, 6/7—2/8 büroo avatud pakkide vastuvõtmiseks igal kolmapäeval kl. 10—16.

● **Lundis kihlusid Thomas Pedaja Kalmarist ja Kerstin Ohlsson.**

Noorsu ja vanad, kõik rahvusliikult mõtlevad eestlased, loevad ainukest vaba eestlase igapäevast sidemeest ja häälekandjat

EESTI PÄEVALEHT

Aeg on tellimisi unendada uueks terminiks

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused (täita postiõ ajalehtede tellimiskaart, märkides Eskilstuna-Kuriren, uppl. C). Tellimishinnad: aasta — kr 147:—, termin (4 kuud) — kr 53:—, kuu — kr 15:—.

Unendage sõgsaati, et lehe saamises ei tuleks vahet!

UUDE TERMINI EESTI PÄEVALEHEGA!

Chicagos toimus kunstnik Nurmeti (pildil) iseseisev näitus.

Eesti teadlaste tööd bibliograafilisse sarja

Eesti Teadusliku Instituudi töökavas on eesti soost pagulasteadlaste loodangu bibliograafeerimine möödunud 25 aasta piirides (1944—1969). See bibliograafiline seeria, mis ilmub inglise keeles ja kannab nimetust Folia Bibliographica, sai alguse etnologide ja ajalooloogide fikseerimisega ja järjekorras on nüüd loodang psühholoogia, filosoofia ja pedagoogika aladel.

Pagulasteadlaste ülemaailmse laiajõpisaatuse tõttu ei ole see töö lihvidlav ilma autorite kaasabita, mispärast küsselevaga pöördume teende poole vastavate andmete saamiseks. Töö tõhluse ja sujuvuse huvides palume sealjuures eriti tähele panna järgmist:

1) Arvesse tulevad kõik teaduslikud/populaarteaduslikud tööd (mitte tiksnes eestikeelsed või Eestit puudutavad), nii iseseisvad teosed kui ka artiklid kogutoestes ja ajakirjades (ka teiste kaasautoritega), kuid mitte ajalehtedes (viimased võidakse soovi korral märkida eri nimekirjana arhiveerimiseks).

2) Tõõde loetelus koostada kronoloogiliste järjekorras ilma siuliise liigituseta, kuid igasugused arvustused ja mõlestuskirjutused siiski tuua eri peatükina loetluse lõpus.

3) Eriti tähtis on bibliograafiline täpsus: täielik pealkiri, ilmumiskoht jo aasta, leheküljegede arv; kui artiklel, siis märkida publikatsioon, kus ilmumul, selle ilmumiskoht ja aasta ja kõite number ühes lehekülgede arvu äratähendamisega. Näiteks: Oksaar, Els Mõningaid küsimusi semantikast. Tulimuld 1955 nr. 2 (Tlnd), 76—81.

4) Kui töö pole ilmunud mõnes suuremas kultuurkeeles (inglise, saksa, prantsuse) tuleb pealkiri tuua koos ingliskeelise tõlkega sulgudes lisaga: Summary, Zusammenfassung või résumé.

Kuna pole kindel, et see üleskutse leiab teed kõikide asjaosalste juurde, siis oleme tänulikud, kui see ka teistele kolleegidele teatavaks tehakse.

Vastava bibliograafilise vihu toimetajaks on dotsent fil. dr. Teodor Künnapas, kelle kõite palume saata oma tööde loetlus aadressil: Holmögaddsvägen 15, S-121 56 Johanneshov, Stockholm, Sweden. Andmed palume saata hiljemalt 1. detsembriks 1970.

Eesti Teaduslikku Instituudi juhatus

Arst Norrast

Algus lk. 1

müüsime laeva ja hakkasime otsima tööd. Mina sain tööotsa ühes laevachistusõõstuses. Edela-Aafrika on teatavasti Lõuna-Aafrika mandriosana ja nii sai mu abikaasa varsti soodsa tõõpakkumise Kaplinna modistina, mis oli ta ehkutse ja läksin talle varsti järele.

— Mis oli teie kutse kodumaal?

— Pidasin kristallihlvimise ettevõtet "IPE-kristall" Tallinnas Toompuiestee. Minu lihvija-kogemused otsustasid lõpuks mu edaspidise tegevuse. Mu naine oli modist ja sai kohe Kaplinna. Sinna läksin varsti järele ja asusin tööle Tartu kuulsa ärimehe Mart Jänese poja Karli poolt asutatud lihvimistõõstuses. Ärid aga läksid tal halvasti ja ta pidi lõpetama. Võtsin ettevõtte tõle hakkasin lihvima nii pool- kui täiskalliskivisid. Esimeses osas oli tegemist täiesti uue alaga, kuna Lõuna-Aafrika lihvimistõõstus tegeles vaid teemandilihvimisega, poolkalliskividest keegi ei huolinud. Nagu hiljuti Kaplinna lehed kirjutasid, olin minna une tööinduslaru loojaks, Lõuna-Aafrikas. Ja mul onnestus leida turgusid nii kohapesi kui ka välismaal. Nelja aasta eest mõõsin ettevõtte ja läksin tervislikel põhjustel pensionile.

— Kui palju on eestlasi Kaplinnas ja kuidas nad elavad?

— Kaplinnas on praegu eestlasi umbes 75 ümber, enamus neist kuulub Eesti Seltsi, mille esimeheks on lähedases asulas puuviljafarmi pidav Nikolaus Pihlakas. Seltsis on energilisi tegelasi, nagu prl. Toomsaar, pr. Kukk, abielupaar Talpak jt. Eestlasi on ka Johannesburgis ja mujal. Peen ütlema, et halvasti ei ole kellegi lähnud. Tõõd on rohkem kui tõõkäsi ja eestlased on oma tõõkuse ja tublidusega saavutanud selle! mari normaalse heaolu.

— Ja kuidas on vahekorrad värvilistega?

— Isiklikest kogemusist pean ütlema, et eestlased ja värvilised on kõige paremini läbi saanud. Ka mitkoos tõõtamud paljude värvilistega, ilma et neil oleks tekkinud vähimaidki lahkhelisid.

TÕJK

Tamara Becki teedelt

Algus lk. 1

6 nädalat "Gaumontis". Kogu 1935. a. mõõdus trupil osalt Prariisis, osalt Itaalias. 1936 läks sõit Rootsi ja saalt Türgimaale.

Istanbulis esineti 2 kuud, edasi sõõma kaua Ateenas ning seejärele paljudes kohtades Itaalias.

TRUPP SÕIRDUB LÕUNA-AMEERIKASSE

Järgnes paar aastat esinemisi kaasvava edu tõhe all Saksamaal, Prariisis, Rootsis jm. Ühel Prariisis esinemisel tuli trupiahi juurde kaks "masuurika-mõõgudega" agenti, kes kutsutid "Tallinna girlid" esinema Argentiinasse. Sinna jõuti septembris 1937. Kuus kuud esineti Buenos Airseas. Kui asuti Euroopasse tagasi sõõtma, võeti trupp sõõa tõsises mõõtes laevalt maha ja "pandi esinema" Rio de Janeiros. Alles pärast seda võõdi sõõta jõõle Shveitsi, Hollandisse, Taani jm. ringreisidele.

1939. a. sõõdeti kodumaale puhkama. Trupiga liitusid siin Ellen Leterberg, Eeva Uuetoa ja Tamara Kreutzer. Pärast kuunjaliist puhkust esineti Rootsis, Saksamaal, Prantsusmaal jm.

SÕJAPAEVAD SAKSAMAAL JA ITAALIAS

Sõõja puhkemisel 1939 viibis trupp Saksamaal, kus tutvuti juha ka pimendamisega. Kuna sõõjaolud hakkasid tunda andma, sõõdeti jaanuaris 1940 Shveitsi ja sealt edasi Itaaliasse. Kui ka Itaalia suttus sõõta, piidis Eeva Uuetoa illegaalselt pääseda Shveitsi tagasi. Mis temast sai, seda ei tea enam üksiki trupiliige. Trupp oli sunnitud Itaaliasse jäänu kogu sõõja kesteks. Siin kippus trupp lagunema abielumõõste tõttu. Nii abielus Irma Eckstein muusikamehe M. Ferriga, Tamara Becki tõtar Olga Kreutzer N. Vincica jne. Anni Uus läi Itaaliasse, kus ta surigi. Samuti läi sinna Armilde Kongas.

1947. a. keskel sai Tamara Beck koostada siiski veel 24-liikmelise trupi, ja asus sellega teele Argentiinasse, kuhu jõuti juulis 1947. Siin esineti pikka aega esinduslikus Avenida teatris ning järgmisel aastal teostati ringreis Tshiilisse. Kuid kuna uusi jõude polnud enam võimalik saada, kippus trupp lagunema. Tamara Evert abiellus ühu Itaalia mereohvitseriga, Irma Puusner Hugo Idamiga ja Mary Haljak vaalaskütt Alfred Petermanniga.

Veel 50-ndate aastate algul andis trupp esendusi, kui pidi lõppeks minnema ära. Aeg hakkas ülepea kaovama. Rohkem kui 20 aastat edukat esinemist paljude maade pealinnades on karjäär, mida vaga vähesed on suutnud iletada.

Kihlatud

Bernt Kallin

Mare Meria

Ed - Partille

Soovin osanikke

kaubalaeva otsuks Panama lipu all. Tulumaksuvaba. Vast. "Göteborg-Harju" all, EPL, Box 16 220, 103 26 Stockholm 16.

Huumorit

Noormees: Tänu teeme omale kena õhtu.

Neiu: Kuidas sa seda omale oled ette kujutanud.

— Ma ostan kolm kinopiletit.

— Miks just kolm?

— Üks su emale, üks su isale ja üks su väikesele vennale.

Ei tea kill kelle käest meie laps on saanud oma hea mõistuse?

— Küllap sinu käest, sest minu oma on mul alles.

Põgenikeliidud ja Brandti idapoliitika

Läänemereühingu esindajad dr. Birger Hagärd abikaasaga ja Per Eric Jangvert Lundist viibisid 12.—14. juunil Kiilis toimunud Pommeri piirkonnaliidu liiesaksamaalisel kokkutulekul.

Piirkonnaliidu uus esimees dr. Philipp von Bismarck rõhutas oma kõnes, et piirkonnaliidude suured aktsioonid sel kevadel on otsustavalt pidurdanud Brandt-Scheele seiklusliku idapoliitika. Koostöö Poolaga Ida-Saksamaaga ja Moskvaga tuleb rajada rahvaste enesemõõrmisõõgusse põhimõtte respekteerimisel ja tõõsiselt mõeldud kokkulepetel, mitte ühepoolselte järeleandmistele.

Habemi ei saa abiraha

MONTEREY — Montereys, Kaliforniaa on maksma pandud korraldus, mille kohaselt mehed, kes kannavad habemeid, peab juuksed või hipi riietust, ei ole õigustatud saama tõõtaoleku abiraha.

Sama kehtib naiste kohta, kes kannavad liiga lühikesi seelikuid. Põhjuseks on asjaolu, et rohkem kui 50 prot. tõõandjatest nõustuvad palkamast sinult mehi, kes on taseerituid ja noormaiseste soengutega. Ainult 3 prot. firmadest võtavad tõõle naisi, kelle seelikud on liiga lühikesed.

Ilmast Maailmast

■ **Kentt ülikoolis USA kaitseliidu kuulidest surma saanud 19-aastane** ülõpilase Allison Krause isa Arthur Krause on esitanud 6 miljoni dollari suuruse nõõdmise õõsaraigi kuberneri ja kaitseliidu võimude vastu. Nõõdmises märgitakse, et ametivõimud saatsid relvastatud kaitseliidu üksused ülikooli maaslale, kuid ei võtnud tarvitusele abinõusid ülõpilaste ehude kaitseks.

■ **Kanada sigaretitõõstused on teatanud, et nad ei paku pärast 1. juulit enam suitsetajatele rahalisi preemiaid, nagu see on kombeks olnud seni ajani.** Tõõsturid otsustasid kupongide asetamise sigaretikarpidesse lõpetada pärast seda kui vaõõ hitsuvõimud selliist reklaamitegemise suitsetajat õõdalt kritseerisid.

■ **N. Liidu, Kirgiisias,** toimus suutem maavõrisemine, mille tulemusena hävis 5 000 hoonet ja 20 000 inimest jäid peavarjuta. Vene teadetegentuur Tass andis maavõrisemise kohta lakoonilise teate, kus puudusid igasugused andmed ohvrite arvu kohta.

■ **KANADA** indiaanlased esitasid valitsusele oma ettepanekud indiaanlaste reservaatide majandusliku olukorra parandamiseks. Ettepanekutes rõhutatakse, et Kanada tõõstusettevõtted peaksid andma oma panuse, et muuta majandusliikult mahajäänud reservaate prokuratiivseteks kogukondadeks.

Eestlastest Ottawas

OTTAWA (VE) — Kanada peatinnas Ottawas on eestlasi vähe — nende arvu arvestatakse 120-le. 20 aastat tagasi elas kaasmaalasi seal umbes sama palju, kuid raskused keelega ja töösaamisega (Ottawa on vaene tõõstuste poolest),sundisid paljusid neist lahkuma. Aastate jooksul, kui kelleoskus kasvas ja jõuti omandada kõrgeemat haridust, on nende asemele tulnud uued. Terve rida eestlasi on nõüd keskaastustes juhtivatel ja vastutavatel kohtadel.

Näiteks dr. E. Jaska, kes on põllutõõmisteaturimis informatsioonkonna juhataja ja oma keelteoskusega väärtuslikus jõuks võõrkeelsete materjalide kaustamisel.

Onekõõnsa juhataja kõõ "Computing Devices" firmas on ka matemaatik G. Oja ning tema abikaasa tõõtab juhtival kohal riiklikus statistikabüroos. Hinnatud teadlaseks "Research Council" juures elektromaxvutite alal on dr. Kasvand, keda on lähetatud konverentsidele nõtmel pool maailmas. Torontolasteke "lahutamatu kaaslane" nende külaskõigu ajal, insener W. Pent, on hela kõõul avalike tõõde ministeeriumis, ning metsateadlane R. Piirvee metsaministeeriumis. Noored doktorid, vennad Jaan ja Peeter Kruusid on oma noorusele vaatamata ka kõõpede jõudnud. Esimene neist on "Energy ja Resources" juures ja teine ülukooliõpetajaks.

Nagu väikesemates eestlaste keskustes tavaline, on eesti elu keskpunktiks kohalik Eesti Selts. Selle esimeheks on energiline Walter Pent, kes iseseivuse ajal oli meresõõvitser ja Kanadasse saue Rootsist.

Vastamata seltsi rahvusgrupi vaiksusele, tõõtab seltsi juures eesti täienduskool Elmar Põõli juhtimisel ja kahe nädala tagant. Leidub ka näitehuvilisi. Ottawa näiteõrupp käis mõni aeg tagasi võõrustendusega Montrealis ja pole võimatu, et saame seda nähe ka Torontos.

Ottawa oma 300.000 elanikuga on väike linn võrreldes Põhja-Ameerika hiigelastega.

Poliitiline nädalalõpp

EDU korraldab poliitilise tsentrumi suvise kokkutuleku Kungälvi lähedal ja piirkonna 30.augustil. Osavõtma on kutsutud EDU, Liberaalse Erakonna, Eesti Liberaali-Demokraatliku Koondise ja Rahvusliku Keskerakonna liikmed.

Päevakord: laupäeval, 29.augustil, kell 17 avamine. Edasi tulevad sellel päeval käsitlemisele väispoliitilised küsimused ja kõikide osavõtvate rühmade esindajate aruttus teemale: "Kuidas minna edasi meie poliitilise võõtlusega?" Õhtul on saun ja koosviibimine. Pühapäeval, 30. aug. on kavas eitekanne vaesk-ekstremismist ja selle põhjustest Rootsis. Rootsi Centerpartei esindaja ja Rahvusvahelise Tsentrumklubi esinaeja sõnavõitud. Osavõtjaile on ühekõõpäevane Kungälsi tasuta. Kohakõõluks organiseeritakse vajaliikul määral eraautosid. Osavõtjate arv on piiratud. Kelregistreerimist teostavad Jaak Maandi, Arvo Horm, Gerhard Peet ja Aksel Mark. Registreerumiile teatatakse täpne päevakord ja kohalesõidu võimalused augusti kuu alguses.

● **Söderajukhuseti kiiritusteraapia osakonna arstiks Stockholmis on kinnitatud Mai Kalgas.**

Soomlane vaatleb Estonia balletti

Tõlme lõhikese kokkuvõtte "Estonia" balleti esinemise arvustusest Soomes. Lisame siin tervikuna Helsingin Sanomate arvustaja Raoul af Hällströmi kirjutise, mis oli pealkirjastatud "Tiiu Randviir on Estonia ehe".

Arvustaja kirjutab (6.6.70):

"Eesti baleti teine õhtu Kuopios saavutas hõgelmma. Täis tõõbitud saal oli ekstaasis. Selle põõjustasid Estonia primabalerliin Tiiu Randviir ja kaks esmaklassilist korreograafilist teost, mis esitati, nimelt imeõõlõõ Mandariin ja Carmen. Tiiu Randviir tantsis Luikede järves peaosa Laar aastat tagasi, kui Estonia külastas Helsingis Soome ooperit. Ta osutus olevat peen klassiline ballerliin, väärske, võluv ja tehniliselt imetõõgevõõti stiiliseõrud Carmenigs. Enn Suve versioonis tantsijatke tõõketata ja õõgi hõõpaanilõõkult nõõdinguga andudes. Ka Enn Suve korreograafia on tõõkõõ ja tõõrud stiiliseerimist, tantsinud ja Carmen ja kõik muud rõõdukud varvastel Tõõdukute riietus on lehvivalt hõõpaanilõõkõõ. Carmeni värv on ruskelõõnane kui lõõhõõnid veri.

Ka Enn Suve korreograafia on rõõkõõlõõkõõ ja rõõmõõlõõkõõ tantsõõne. Ta Carmeni, Don Jose, hõõjavõõtleja, on õõmekõõ iseloomustatud. Tiiu Randviir on teodagi ahvatleva tahakõõtõõkõõna jõõtõõõõ sõõdeev. Pilkelõõõõ